

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Кафедра суспільно-гуманітарних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о.зав. кафедри СГН

 Володимир МИХАЙЛОВ

«2» 09 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Саморозвиток та саморегуляція особистості»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр»
зі спеціальності 051 «Економіка» за ОПП «Економіка»
(на основі ОС Бакалавр)

факультет економіки та бізнесу

2022–2023 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Саморозвиток та саморегуляція особистості» для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» спеціальності 051 «Економіка» за ОПП «Економіка» (на основі ОС Бакалавр). – Мелітополь: ТДАТУ. – 2021. – 14 с.

Розробники: к.п.н., доцент Тараненко Г.Г.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри суспільно-гуманітарних наук.

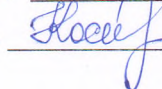
Протокол від 30.08 2021 року № 1

В.о.зав. кафедри СГН

 Володимир МИХАЙЛОВ

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 051 «Економіка» за ОПП «Економіка» для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» (на основі ОС Бакалавр)

Протокол від 2 вересня 2021 року № 1

Голова, доц. Анна КОСТЯКОВА

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<u>денна форма навчання</u> (денна або заочна)	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва)	<u>Обов'язкова</u> (обов'язкова або за вибором студента)	
Загальна кількість годин – 120 годин	Спеціальність <u>051 «Економіка»</u> (шифр і назва)	Курс	Семестр
Змістових модулів – 2		М 2	3
Тижневе навантаження: аудиторних занять - 3 год. самостійна робота – 4,5 год.	Ступінь вищої освіти <u>«Магістр»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	16 год.
		Лабораторні заняття	0 год.
		Практичні заняття	32 год.
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	72 год.
		Форма контролю: <u>екзамен</u> (екзамен або диференційований залік)	

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення курсу є: формування гармонійної особистості майбутнього фахівця через набуття практичних навичок саморозвитку та саморегуляції; забезпечити майбутніх фахівців знаннями і вміннями самопізнання та саморозвитку особистості, розробляти програму саморозвитку та надавати консультативну і організаційну допомогу з питань самопізнання, саморозвитку, самореалізації особистості в роботі із колегами.

Завданням курсу є: вивчення психолого-педагогічних засад саморозвитку та саморегуляції особистості і компетентнісного підходу до професійної підготовки майбутніх фахівців; набуття вміння у професійній діяльності ґрунтуватися на системному підході до самодіагностики, самоаналізу, саморозвитку та саморегуляції особистості; вироблення умінь застосовувати здобуті знання у професійному саморозвитку та самореалізації; поряд із вивченням теоретичних положень, сформувати навички самодіагностики, самоаналізу та розробки програми саморозвитку, використання засобів саморегуляції; на основі здобутих знань, умінь і навичок, бути здатним систематично підвищувати рівень особистих професійних компетентностей та організовувати саморозвиток та саморегуляцію оточуючих, допомагати їх подальшому особистісному та професійному розвитку.

Відповідно до ОПП у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен набути наступні **компетентності**:

Загальні:

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК5. Здатність працювати в команді.

ЗК7. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові):

ФК2. Здатність до професійної комунікації в сфері економіки іноземною мовою.

ФК5. Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.

Результати навчання:

РН3. Вільно спілкуватися з професійних та наукових питань державною та іноземною мовами усно і письмово.

PH5. Дотримуватися принципів академічної доброчесності.

PH6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді.

PH16. Розробляти програми саморозвитку і використання засобів саморегуляції особистості, забезпечувати систематичне підвищення рівня особистих професійних компетентностей та організовувати саморозвиток і саморегуляцію оточуючих.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ САМОПІЗНАННЯ ЯК ОСНОВИ САМОРОЗВИТКУ ТА САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ.

Тема 1. Задатки та здібності людини [1; 2; 3; 4; 5; 8; 9; 10; 13; 16; 18; 34; 35; 38; 39; 40]. Пізнання людських задатків та здібностей. Пізнання та діагностика здібностей. Вивчення пізнавальних процесів (пам'ять, увага, уява, мислення, мова). Закономірності формування здібностей.

Тема 2. Самооцінка особистості. Темперамент і характер [1; 2; 3; 4; 5; 8; 9; 10; 13; 16; 18; 38; 39; 40]. Самооцінка у самотворенні. Самооцінка та успіх. Адекватність самооцінки. Формула самооцінки. Методи підвищення самооцінки. Знання про темперамент і характер людини. Методики вивчення властивостей темпераменту і рис характеру. Типи темпераменту і його властивості. Акцентуації характеру.

Тема 3. Інтереси і потреби особистості [1; 2; 3; 4; 5; 8; 9; 10; 13; 16; 18; 38; 39; 40]. Вивчення інтересів, потреб і мотивів поведінки людини. Переконавання та прагнення особистості. Вивчення професійних схильностей особистості. Поняття про мотивацію та її місце в структурі психіки.

Тема 4. Емоційна саморегуляція та компетентність [1; 2; 3; 4; 5; 8; 9; 10; 12; 13; 16; 18; 38; 39; 40]. Роль емоційної саморегуляції. Методи саморегуляції особистості. Секрети здатності керувати своїми емоціями. Вплив соціальних умов на емоційну саморегуляцію. Поняття компетентності та її роль в особистому зростанні. Емоційна пам'ять.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ САМОРОЗВИТКУ ТА САМОРЕГУЛЯЦІЇ ОСОБИСТОСТІ.

Тема 5. Пізнання взаємостосунків людей. Комунікація із оточенням [1; 2; 3; 4; 5; 7; 10; 13; 16; 18; 34; 35; 38; 39; 40]. Основи взаємостосунків людей. Вплив на взаємостосунки людей та на своє ставлення до людини. Вплив на ставлення оточуючих до себе. Керування вчинками інших людей. Розвиток комунікативних здібностей.

Тема 6. Здатність працювати в команді та етичні мотиви спільної діяльності [1; 2; 3; 4; 5; 7; 8; 9; 10; 13; 16; 18; 34; 38; 39; 40]. Трудова діяльність і характер людини. Характер і спілкування. Здатність працювати в команді Етичні мотиви спільної діяльності. Соціально-психологічний клімат у колективі.

Тема 7. Резерви успішної діяльності. Креативність [1; 2; 3; 4; 5; 7; 8; 9; 10; 12; 13; 16; 18; 38; 39; 40]. Зовнішній вигляд та успіх. Елементи зовнішнього вигляду. Ознаки зовнішності людини і їх відображення. Поради, щодо зовнішнього вигляду. Імідж особистості. Креативність та її роль у досягненні успіху. Харизматичні характеристики лідера.

Тема 8. Вплив на оточення та мотивація людей рухатися до спільної мети [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10; 12; 13; 16; 18; 34; 35; 36; 37; 38; 39; 40]. Можливості впливу на поведінку інших людей. Керування емоційними станами інших людей. Регуляція поведінки, думок і образів. Основні методи впливу на людей.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				
			годин				балів
			лк	ла б	пр.	СР С	
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади самопізнання як основи саморозвитку та самореалізації особистості.							
1	Лекція 1	Задатки та здібності людини	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 1	Методики визначення задатків та здібностей людини	-	-	4	-	3

	Самостійна робота 1	Закономірності формування здібностей	-	-	-	8	2,5
2	Лекція 2	Самооцінка особистості. Темперамент і характер.	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 2	Рівень особистої самооцінки. Методики визначення темпераменту і характеру	-	-	4	-	4
	Самостійна робота 2	Акцентуації характеру.	-	-	-	8	2,5
3	Лекція 3	Інтереси, потреби та мотивація особистості	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 3	Дослідження інтересів, потреб та мотивація особистості	-	-	4	-	4
	Самостійна робота 3	Поняття про мотивацію та її місце в структурі психіки	-	-	-	8	2,5
4	Лекція 4	Емоційна саморегуляція та компетентність	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 4	Методи емоційної саморегуляції	-	-	4	-	4
	Самостійна робота 4	Емоційна пам'ять	-	-	-	8	2,5
5-6	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 1	-	-	-	4	-
	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1	-	-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 1 - 60 год.			8	-	16	36	35
Змістовий модуль 2. Технології та методи саморозвитку та саморегуляції особистості.							
7	Лекція 5	Пізнання взаєностосунків людей. Комунікація із оточенням	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 5	Методи налагодження комунікації з оточенням	-	-	4	-	3

	Самостійна робота 5	Розвиток комунікативних здібностей	-	-	-	8	2,5
8	Лекція 6	Здатність працювати в команді та етичні мотиви спільної діяльності	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 6	Навички ефективної роботи в команді та етичні мотиви спільної діяльності	-	-	4	-	4
	Самостійна робота 6	Соціально- психологічний клімат у колективі	-	-	-	8	2,5
9	Лекція 7	Резерви успішної діяльності. Креативність	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 7	Дослідження резервів успішної діяльності та розвиток креативності	-	-	4	-	4
	Самостійна робота 7	Харизматичні характеристики лідера	-	-	-	8	2,5
10	Лекція 8	Вплив на оточення та мотивація людей рухатися до спільної мети	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 8	Методи впливу на оточення та мотивації людей рухатися до спільної мети	-	-	4	-	4
	Самостійна робота 8	Основні методи впливу на людей	-	-	-	8	2,5
11-12	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 2	-	-	-	4	-
	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2	-	-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 2 – 60 год.			8	-	16	36	35
Екзамен							30
Всього з навчальної дисципліни – 120 год.							100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №1

1. Поняття про задатки та здібності людини
2. Пізнання людських задатків та здібностей.
3. Пізнання та діагностика здібностей.
4. Вивчення пізнавальних процесів (пам'ять, увага, уява, мислення, мова).
5. Закономірності формування здібностей.
6. Самооцінка особистості.
7. Темперамент і характер.
8. Самооцінка у самотворенні.
9. Самооцінка та успіх.
10. Адекватність самооцінки.
11. Формула самооцінки.
12. Методи підвищення самооцінки.
13. Знання про темперамент і характер людини.
14. Методики вивчення властивостей темпераменту і рис характеру.
15. Типи темпераменту і його властивості.
16. Типологія характеру.
17. Акцентуації характеру.
18. Інтереси і потреби особистості
19. Вивчення інтересів, потреб і мотивів поведінки людини.
20. Переконання та прагнення особистості.
21. Вивчення професійних схильностей особистості.
22. Поняття про мотивацію та її місце в структурі психіки.
23. Емоційна саморегуляція та компетентність.
24. Роль емоційної саморегуляції.
25. Методи саморегуляції особистості.
26. Секрети здатності керувати своїми емоціями.
27. Вплив соціальних умов на емоційну саморегуляцію.
28. Поняття компетентності та її роль в особистому зростанні
29. Емоційна пам'ять.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №2

1. Пізнання взаємостосунків людей.
2. Комунікація із оточенням.
3. Основи взаємостосунків людей.
4. Вплив на взаємостосунки людей та на своє ставлення до людини.
5. Вплив на ставлення оточуючих до себе.
6. Керування вчинками інших людей.
7. Розвиток комунікативних здібностей.
8. Здатність працювати в команді.
9. Етичні мотиви спільної діяльності.
10. Трудова діяльність і характер людини.
11. Характер і спілкування.
12. Здатність працювати в команді
13. Етичні мотиви спільної діяльності
14. Соціально-психологічний клімат у колективі
15. Резерви успішної діяльності.
16. Креативність.
17. Зовнішній вигляд та успіх.
18. Елементи зовнішнього вигляду.
19. Ознаки зовнішності людини і їх відображення.
20. Поради, щодо зовнішнього вигляду.
21. Імідж особистості.
22. Креативність та її роль у досягненні успіху.
23. Харизматичні характеристики лідера.
24. Вплив на оточення та його роль для саморозвитку особистості.
25. Мотивація людей рухатися до спільної мети.
26. Можливості впливу на поведінку інших людей.
27. Керування емоційними станами інших людей.
28. Регуляція поведінки, думок і образів.
29. Основні методи впливу на людей.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Главацька О. Л. Основи самовиховання особистості [Текст]. Навчально-методичний посібник. — К.: Кондор, 2018. — 206 с.
2. Ібука М. Після трьох вже пізно [Текст] / М. Ібука. — К.: Сварог, 2020. — 152 с.
3. Кузікова С. Б. Психологічні основи становлення суб'єкта саморозвитку в юнацькому віці. Монографія. [Електронний ресурс]. / С. Б. Кузікова. — Суми: Видавництво СумДПУ, 2020. — 324 с. — Точка доступу: <https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/9285>
4. Організація самовиховання особистості. Навчально-методичний посібник для педагогів (матеріали авторської творчої майстерні). Частина 1. Коучингові підходи в організації самовиховання особистості / За заг. ред. Ліліани Кудрик. — Львів: КЗ ЛОР «ЛОППО», 2020. — 100 с.
5. Прохоров А.О. Технологии психической саморегуляции Х.: Гуманитарний Центр, 2017. 300с.
6. Розов В. І. Адаптивні антистресові психотехнології: навч. посібник К. : Кондор, 2015. 278 с.
7. Сенн Л. Ліфт настрою. Як керувати своїми почуттями та емоціями [Текст] / Л. Сенн. — Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2019. — 223 с.
8. Стівен К. 12 важелів успіху [Текст] / К. Стівен // пер. з англ. Р. Ключко. — Л.: Видавництво Старого Лева, 2018. — с. 94.
9. Трейсі Б. Максимум успішності. Стратегії і навички для розкриття прихованого потенціалу [Текст] / Б. Трейсі. — Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2017. — 336 с.
10. Чалдіні Г. Психологія впливу. — Харків, 2017. — 352 с.

Допоміжна:

11. Браун. Б. Дари недосконалості [Текст] / Б. Браун. — Х: Клуб сімейного дозвілля, 2017.
12. Вебб К. Живи на всі сто [Текст] / К. Вебб. пер. з англ. В. Глінка. — К.: Наш формат, 2018.
13. Волченко Л. П. Соціально-психологічні впливи та процес соціалізації особистості [Електронний ресурс]. Теоретичні і прикладні проблеми психології. 2018. № 2. С. 67-77. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tipp_2018_2_10

14. Гілл Н. Думай і багатій [Текст] / Н. Гілл. — Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2017. — 222 с.
15. Голдсміт М. Перемикайся [Текст] / М. Голдсміт. — К.: Наш формат, 2017.
16. Гура О. І. Психологія управління соціальною організацією [Текст] : навч. посібник : рекомендовано МОН України / О. І. Гура, Т. Є. Гура ; ЗНУ. - Стер. изд. - Херсон : Олді-плюс, 2019. - 212 с.
17. Дочинець М. Якщо послухати мудреців... [Текст] / М. Дочинець. — Мукачево: Карпатська вежа, 2018. — 236 с.
18. Завацький В.Ю. Вплив стратегій соціальної поведінки особистості на її здатність до антиципації / Завацький В.Ю. // Науковий вісник Херсонського державного університету. Випуск 4. Том 1. 2017. С. 143-147.
19. Ібука М. Після трьох вже пізно [Текст] / М. Ібука. — К.: Школа, 2017. — 235 с.
20. Карпов А. В. Психология принятия решения в управленческой деятельности. Метасистемный подход [Электронный ресурс] : монография / А. В. Карпов, А. А. Карпов, Е. В. Маркова. - Электрон. текстовые дан. - М. : РАО ; Ярославль : ЯрГУ, 2016. - 644 с.
21. Кудрик Л. Г. Казка мого життя: коучингові техніки і психологічні практики для зміни життєвого сценарію [Текст] : практичний посібник для психологів, педагогів, коучів і тренерів/ Л. Г. Кудрик, А. В. Бешлей, У. Р. Мельник — Львів, 2019.
22. Кудрик Л. Самокоучинг. Як запобігти професійному вигоранню [Текст] / Л. Кудрик, А. Бешлей, У. Мельник. — Київ : Видавнича група «Шкільний світ», 2019. — 216 с.
23. Лозовой В. О. Самовиховання, самовдосконалення особистості як засоби становлення й розгортання індивідуальності [Текст] / В. О. Лозовой, О. М. Єрахторіна // Вісник Національного університету Юридична академія України імені Ярослава Мудрого. Серія : Філософія. — 2019. — № 3. — С. 81-95.
24. Мальцева Ю. А. Психология управления [Электронный ресурс] : учеб. пособие / Ю. А. Мальцева, О. Ю. Яценко. - Электрон. текстовые дан. - Екатеринбург : Изд-во Уральского ун-та, 2016.
25. Нежинська О. О. Основи коучингу [Текст] : навч. посіб. / О. О. Нежинська, В. М. Тименко. — Київ; Харків : ТОВ «ДІСА ПЛЮС», 2017. — 220 с.
26. Пуї Ж.-Б. Енциклопедія неуків, бунтівників та інших геніїв [Текст] / Ж.- Б. Пуї, С. Блох, А. Бланшар. — Львів: Видавництво Старого Лева, 2018. — 143 с.

27. Селигман М. Как научиться оптимизма [Текст] / М. Селиман. — К.: Альпина Паблішер, 2018. — 544 с.
28. Сердюк Л. З. Самотворення особистості як цілісний самодетермінований феномен [Текст] / Л. З. Сердюк // Актуальні проблеми психології : зб. наук. праць Інту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. — Випуск 38. — Миколаїв, 2015. — С. 422-431.
29. Тараненко Г.Г. Імплементация тренінгових технологій в освітній процес закладу вищої освіти як умова особистісного та професійного зростання майбутнього фахівця / Тараненко Г.Г., Поправко О.А. // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2021 р., № 74, Т. 3. 153-158.
30. Тараненко Г.Г. Інноваційна діяльність особистості як важлива умова гармонізації культурно-освітнього простору: філософсько-освітній аспект / Тараненко Г.Г., Гончарова О.А. // Філософські обрії. — 2016. — Вип. 35. — С. 162-173.
31. Тараненко Г.Г. Критичне мислення як умова набуття логічної компетентності та формування логічної культури особистості в сучасному культурно-освітньому просторі / Тараненко Г.Г. // Науковий збірник «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка». — Випуск № 28. — Дрогобич, 2020. — С.128-133.
32. Тараненко Г.Г. Логіко-формуючий потенціал соціального середовища у формуванні логічної культури здобувачів вищої освіти / Г.Г. Тараненко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. — 2019. — № 62. — Т. 2. — С.212-215.
33. Тараненко Г.Г. Логічна компетентність як важливий складник комунікативної компетентності здобувача вищої освіти агротехнологічного закладу вищої освіти / Г.Г. Тараненко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. - № 68., 2019. — С.204-208.
34. Тараненко Г.Г. Цілісність людини у трансдисциплінарному синтезі: спроба філософської кристалізації / Тараненко Г.Г., Троїцька Т.С. // Актуальні проблеми філософії та соціології - 2017. — № 15. — с. 139-141.
35. Ферреро Б. Ваші діти мають лише вас! [Текст] / Б. Ферреро. — Львів: Свічадо, 2015. — 225 с.

36. Шаповалова І. В. Моральне виховання та самовиховання як умови становлення вільної особистості [Текст] / І. В. Шаповалова // Гілея: науковий вісник. — 2015. — Вип. 100. — С. 182-185.
37. Шахов В. І. Роль психологічних механізмів у вихованні та самовихованні особистості [Текст] / В. І. Шахов // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія. — 2015. — № 43. — С. 402-406.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

38. Освітній портал ТДАТУ: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: <http://op.tsatu.edu.ua/login/index.php>
39. Науково-технічна бібліотека ТДАТУ: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
40. Сайт кафедри суспільно-гуманітарних наук ТДАТУ: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: <http://www.tsatu.edu.ua/shn/>